

i vort Land gik det saaledes, at Staten overlod til Kirken Indstiftelsen af Ægteskabet. Det skete sent — det skal jeg indrømme — men det skete, og jeg kan ikke indse, at den Omstændighed, at vi tidligere have haft en anden Ordning, skulde være en Opfordring for os til nu at gaa tilbage fra den Ordning, vi nu have, og som har vundet en saadan Indgang, som den har, i vort Folks Bevidsthed. Det maa maaske her være mig tilladt at tale om et enkelt lille Punkt, som er fremdraget fra forskellige Sider, nemlig, at det skulde være den herskende Tankegang hos Almuen, at naar Parterne først have været hos Præsten, naar Lysningen var forlangt og de juridiske Bevisligheder vare i Orden, skulde Ægteskabet egentlig være stiftet. Jeg tror, at Sandheden ligger midt mellem de to Anskuelse, der her ere komne frem, hvor underligt dette end kan synes. Jeg tror, at man har Ret i at sige, at der er intetsteds i vort Folk, hvor man virkelig mener, at de forlovede, der ere gaaede til Præsten, eller de, for hvem der er blevet begært Lysning af Præsten — thi i Reglen er det kun Brudgommen, der kommer, og hyppigt ikke en Gang det — skulde have Ret til at leve som Ægtefolk. Jeg skal paa den anden Side indrømme, at denne Uskik finder Sted i høj Grad blandt Almuen, men efter det, jeg kender til Forholdene — og jeg kender ikke saa lidt til Forholdene hos Almuen ude paa Landet — ere de vedkommende sig godt bevidste, at det ikke skulde være saaledes, at de ikke have Ret til at leve som Ægtefolk. Naar jeg nævner dette, er det, fordi jeg ikke tror, at Forslaget, saaledes som det er affattet, vil kunne gøre en Ende paa denne Uskik, thi ifølge det beholdes jo den kirkelige Tillysning, og ogsaa i Fremtiden skal Ægteskabet anmeldes for Præsten og alle Bevisligheder forelægges et Par Uger før Ægteskabets Indstiftelse. Denne Uskik vil derfor sikkert blive ved, at Folk, naar de have været hos Præsten, mene, om ikke at være berettigede, saa dog efter gammel Sæd og Skik at have en vis Berettigelse til at leve som Ægtefolk. Dette tror jeg ikke, man afskaffer ved dette Forslag. — Her i Landet gik det altsaa saaledes, at Staten gav Kirken Lov til at indstifte Ægteskabet; *Consensus* og det frivillige Samtykke var ikke nok, der skulde en Myndighedshandling til, og den overlod Staten til Kirken. Jeg behøver ikke at gaa ind paa den historiske Udvikling, den er jo kendt for alle, der have fulgt med denne Sag. Det fulgte af sig selv, at man maatte gøre en Forandring,

indføre Loven om det borgerlige Ægteskab mellem dem, der ikke hørte til noget anerkendt Trossamfund. Men derved blev der ikke bragt Ro til Veje. Det er, som rigtigt fremhævet fra to forskellige Sider, at der gøres Indvending mod det bestaaende. Præsterne klage over, at der øves Samvittighedstvang mod dem, naar de skulle indvie fraskiltes Ægteskab, og der er paa den anden Side et Mindretal i Befolkningen — efter min Mening et forholdsvis lille Mindretal — der arbejder paa at faa indført borgerligt Ægteskab, og det er, som jeg før fremhævede, ingenlunde blot dem, der staa som Kirkens Modstandere, eller som staa som fremmede for Kirken, men ogsaa Venner af Kirken, der arbejde derfor. Hvad nu det første Punkt angaar, Præsternes Uvilje imod at skulle indvie fraskiltes Ægteskab, er det egentlig ikke blot over for saadanne Ægteskaber; dette gælder. Under de Forhandlinger, der have været fremdragne, er der jo anført Eksempler, hvor man maa indrømme, at det maa være ganske overordentlig haardt for en samvittighedsfuld og ærlig kristen Præst at skulle indvie saadanne Ægteskaber, som han undertiden kan blive tvungen til at indvie. Jeg skal her anføre blot det enkelte Eksempel, at en Skøge gifter sig med sin Alfonso, ikke for at leve i Ægteskab med ham, men for at kunne under Beskyttelse af en Mand, der er hendes lovlige Ægtemand, fortsætte sin Haandtering. At en Præst, naar sligt vides, skal være tvungen til at indvie et saadant Ægteskab, er et haardt Forlangende. Med Hensyn til de fraskiltes Ægteskab maa jeg nu sige, at der ser jeg for mit Vedkommende ikke ganske saaledes paa det som de Præster, der ere saa ivrige imod det. Jeg tror, at man der noget misforstaar eller i alt Fald overvurderer Betydningen af de Skriftens Ord, man paaberaaber sig. Jeg tror ikke, de ere givne som et Lovord. Jeg skal imidlertid ikke her indlade mig paa en teologisk Forhandling om dette Punkt, saa meget mindre, som jeg trods denne Forskel fuldt ud kan sympatisere med de Betæneligheder, der gøres gældende fra Præsternes Side, thi jeg indrømmer, at der gives fraskilte, hvis Skilsmissegrunde have været af den Art, at det maa være meget svært for en Præst at indvie deres Ægteskab med en ny Ægtefælle. Jeg vil imidlertid gøre opmærksom paa, at der fra Administrationens Side i den sidste Aarrække er gjort alt, hvad der ad administrativ Vej kunde gøres for at lette Præsterne dette Forhold, idet der ikke blot, som det vil